

Miejsca sztuki. Od tradycyjnych muzeów do innowacyjnych form wystawiennictwa

LXXIII Ogólnopolska Sesja Stowarzyszenia Historyków Sztuki

Lublin, 27-28 listopada 2025 r.

Kolejną, doroczną sesję SHS chcielibyśmy połączyć z przypadającym w 2025 r. jubileuszem 80-lecia działalności Instytutu Historii Sztuki KUL (obecnie Instytutu Nauk o Sztuce KUL). Jest to okazja do wspólnego namysłu nad jednym z najważniejszych obszarów aktywności historii sztuki, jakim jest prezentacja sztuk wizualnych. Tematyka zbiorów, kolekcjonowania i wystawiennictwa jest ściśle związana z rozwojem historii sztuki jako dyscypliny, która od końca XX w. do dzisiaj przeżywa szczególnie ożywioną refleksję teoretyczną i metodologiczną. Zwrot tzw. nowej muzeologii w istotny sposób akcentował ekspresję i sens kolekcji, jej potencjał narracyjny, czy też rozmaite interakcje z widzem. Na to zainteresowanie ekspozycją jako figurą retoryczną, tworzącą quasi-filmowe sekwencje, nałożyły się innowacje technologiczne obecne w samej działalności muzealnej, jak i wypełniające przestrzeń ekspozycyjną, tworząc efekt immersji.

Biorąc pod uwagę narastające wyostrenie spojrzenia na problematykę muzealną, jak i materialną budowę/rozbudowę wielu instytucji muzealnych w wymiarze globalnym, w tym zwłaszcza niezwykle dynamiczne procesy wzrostu młodej muzeologii w Europie Środkowo-Wschodniej, proponujemy szerszą refleksję, która objęłaby zarówno historyczne wzory i pierwowzory „domu sztuki”, jak i perspektywy jego rewitalizacyjnej modyfikacji i ożywczego przeobrażenia. Szczególne miejsca, kolekcje, całościowe projekty artystyczne, w różny sposób przyczyniały się do kształtowania pokazów, w XIX i XX w. wyznaczając różne profile ustanawiania kolekcji – od publicznych muzeów, gromadzących dzieła sztuki i pamiątki historyczne, poprzez całościowe kreacje artystyczne w duchu estetyzmu i funkcjonalizmu, wreszcie muzea typu *block-buster* oferujące gigantyczne przestrzenie wypełnione treścią transmitowaną w różnych mediach. W odwróconej perspektywie muzea i wypełniające je dzieła sztuki bywały przedmiotem obserwacji krytycznej, tematem malarstwa i grafiki, w tym niekiedy wizualnych komentarzy satyrycznych, jak też przedmiotem literackiego i eseistycznego opisu oraz nieustannej dokumentacji fotograficznej i filmowej, inspiracją, pretekstem i tłem dla działań performatywnych o charakterze artystycznym po rozmaite formy edukowania i aktywizacji publiczności.

Dla naszych rozważań szczególnie ważne będą zindywidualizowane projekty, które zakorzenione były/są w określonych ramach kulturowych, zyskują swoje znaczenie poprzez ekspresję znaczeń, wynikających z kooperacji i współdziałania, tworzą istotne miejsca kulturowe. W swoich rozważaniach chcielibyśmy zaproponować taki wybór obszarów badawczych, które konfrontują uniwersalizm z regionalizacją, wynikają ze społecznych relacji i wzmacniają więzi społeczne, tworząc fragmentaryczne narracje, zamiast projektów całościowych. W tej postaci „dom sztuki”, muzeum jako archiwum,

muzea fotografii, albo nawet model muzeum jako świątyni sztuki, dziewiętnastowieczny koncept *The House Beautiful*, stanowiący ideę zanurzonego w historii, ale nie poddanego chronologii doświadczania sztuki, nie muszą mieć zabarwienia anachronicznego, ale mogą łączyć innowacyjne metody wystawiennicze, konsekwentnie rozwijane plany kolekcjonerskie z wyrazistą retoryką, odnoszącą się do miejsca, przekładającego miejsce na wartości komunikacyjne z publicznością, wytwarzając poczucie zażyłości wpisane w tradycyjne znaczenia domu i sztuki. W tym samym stopniu interesujące są także procesy artystyczne realizowane w przestrzeni publicznej wzajemnie się przenikające i ustanawiające szczególne walory miejsca.

Główne dukty problemowe konferencji obejmą:

- architekturę muzealną i jej dynamiczne przemiany stylistyczne w XX i XXI wieku
- historię wystaw i tworzenia kolekcji jako medium antropologii kulturowej
- znaczenie artefaktu i dzieła w nowoczesnej ekspozycji muzealnej (jego dekontekstualizacji i rekontekstualizacji)
- alternatywne przestrzenie i strategie wystawiennicze z uwzględnieniem niekonwencjonalnych miejsc prezentacji
- nowatorskie formy pracy z kolekcją muzealną oraz inkluzywne działania kuratorskie i edukacyjne
- zróżnicowane modele pozycjonowania muzeum w odbiorze społecznym – od świątyni sztuki, poprzez miejsce rozrywki po źródło przyjemności
- nowe techniki i technologie w służbie wystawiennictwa

Zapraszamy do wspólnej refleksji nad sztuką, miejscami i modelami jej wystawiania, jako efektem głębokich kulturowych interakcji.

Zgłoszenia na sesję prosimy wysłać do **30 maja** na adres: sesja_shs2025@outlook.com
Zgłoszenie powinno zawierać: imię i nazwisko, stopień/tytuł naukowy, afiliację, dane adresowe (e-mail, adres korespondencyjny), tytuł wystąpienia oraz abstrakt (maksymalnie 1800 znaków), na którego wygłoszenie przewidziane jest 20 minut. Lista referatów wyłonionych w trybie konkursowym zostanie ogłoszona **do końca czerwca**.

Komitety naukowo-organizacyjny:

dr Elżbieta Błotnicka-Mazur

mgr Jagoda Jaźwierska

prof. dr hab. Ryszard Kasperowicz

dr hab. Aneta Kramiszewska, prof. ucz.

dr Agnieszka Kuczyńska

dr hab. Marcin Lachowski, prof. ucz.

prof. dr hab. Lechośław Lameński

dr hab. Piotr B. Majewski, prof. ucz.

mgr Katarzyna Tur-Marciszek